

Matts Gustavsson pantsätter (till Linköpings domkyrka) Ekeberga i Åsarps socken i Redvägs härad i Västergötland, en gård i själva kyrkbyn i Åsarp, två gårdar i Alvared i samma socken, två gårdar i Sundsered i Bottnaryds (nu i Bjurbäcks) socken, Torp (i Lerums socken) med fem landbogårdar och kvarnar i Vättle härad. Vidare pantsätter han all den egendom han skulle ärva efter framlidne Håkan i Sandsjö, tidigare kanik i Linköping, och alla gods i Njudung i Västra härad som han fått av Folke Brynjulfsson, det vill säga Källestorp, Haga och ytterligare två gårdar, liksom all hans egendom på fädernet och mödernet samt hans egendom, köpt eller förvärvat, på vilket sätt detta än kan ha skett och varhelst den ligger i Sverige. Pantsättningen skall gälla fram till dess att ärkebiskopen i Uppsala, övriga biskopar och rikets råd nästa gång sammankommer i närvaro av Nils (Hermansson), biskop i Linköping. När så sker förbinder sig utfärdaren att själv närvara och att av sitt gods instifta en prebenda i Linköpings domkyrka för sig själv och för de följeslagare som var med honom då biskop Gotskalk (Falkdal) dräptes, och för samme biskops själ. Utfärdaren lovar att handla i enlighet med den vilja som uttrycks av ärkebiskopen, biskoparna, riddarna Karl (Ulfsson) av Tofta och Bengt Filipsson samt drotsen i Sverige Bo Jonsson och andra goda män, vilka biskop Nils i Linköping vill utnämna till detta. Om utfärdaren dör före den ovannämnda dagen skall Linköpings domkyrka fritt behålla och uppbära avkastningen av de nämnda egendomarna fram till dess att utfärdarens arvingar instiftat prebendan i Linköpings domkyrka, i enlighet med de goda männens råd. Matts Gustavsson lovar tillsammans med Johan vamme Loo, Kyle Henriksson, Henrik "Withowet", Vilhelm Torleifsson, Lasse Ranesson och Abraham Dansson att tillsammans med Vicke van Vitzen och andra goda män bistå Linköpings domkyrka (genom att ansvara för) att Gise van Helpten för sin brors Kort van Helptens räkning gottgjorts för hästar, ägodelar och annat som Korts tjänare miste då biskopen dräptes. Förlikning har även träffats i fråga om allt annat som förevarit mellan Kort och hans tjänare å ena sidan och mellan utfärdaren, hans följeslagare och alla som var med dem å den andra.

Utfärdaren beseglar.

Orig. på perg. (24,5 x 25,0 cm, uppveck 2,6 cm; 33 rader), Sv. Riksarkivet.

Tryckt: BSH 1, s. 164 ff. (nr 65).

Regest: RPB nr 1232.

Om mordet på biskop Gotskalk Falkdal, för vilket Matts Gustavsson bannlystes 1374 7/2 (DS X, nr 304), se Y. Brilioth, Svensk kyrka, kungadöme och påvemakt 1363–1414 (1925), s. 69 ff., 81 f.; S. Engström, Bo Jonsson I (1935), s. 188 f., 211 f. med not 82; S. Pira i Meddelanden från Norra Smålands Fornminnesförening 18 (1945), s. 80 ff. (detta brev utförligt behandlat s. 95 f.); H. Schück, Ecclesia lincopensis (1959), s. 85 ff., 317 ff. och SBL XV, s. 191 f.

Om kaniken i Linköping Håkan (Torstensson) i Sandsjö se H. Gillingstam, Ätterna Oxenstierna och Vasa under medeltiden (1952), s. 35 ff. och Schück, a.a., s. 416, 428 och 524. Om dennes släktskap med Matts Gustavsson, vilket skulle förklara brevets uppgift om att den senare skulle ärva Håkan, se Gillingstam, a.a., s. 40 ff. med släkttabell s. 44.

Om Johan vamme Loo och bröderna Gise och Kort van Helpten se B. Sundqvist, Deutsche und niederländische Personenbeinamen in Schweden bis 1420 (1957), s. 172 f. och s. 232 f.

Jämför brev 1379 18/5 (RPB nr 1423) i vilket Matts Gustavsson säljer den av Folke Brynjulfsson erhållna jorden i Källestorp till Halsten Petersson.

Alla thøm thetta breff høra eller sea · helsar iak Mattiss Gøzstafson · æwerdhelika medh Gudhi · Wil iak at thæt skal allom viterlikt wara thøm som nu æra ok epter kunno komo · at jak medh friom vilia ok beradhno modhe · til een rættan ok vissan panth sæter · ok fullelika antwardhar medh thesso mino brefue alt mit godz som hær epter nempnis · Swa som ær Ekebergh i Asathorppa sokn · i Reedhwægs hæredhe · i Westergøtlande · Jtem · i sielfuum kirkiobynom Asathorppa · een gardh · Jtem i Alwal i samu soknenne · twa gardha · Jtem i Sundzrydh · i Botnarydz sokn · twa gardha · Jtem Thorpp medh fæm landbo gardha ok quernom · jn Wetla hæredh · Jtem all min godz som mik^a bør at arfua epter herra Haquon aff Sandsio som kanunkar war fordhum i Lyncøpunge Gudh hans siæll hafui · ok all the godz som iak fangit hafuir i Nyudhunge · Wæstrahæredh · aff Folka Bryniolfson · swa som ær Keldarsthorpp ok Hagha ok adhra twa gardhæ · Ok ther medh alt annat mit fædhernis godz ok mødherne ok køpis godz ok affls^b godz · i huilika mato thæt mik helzt medh rætto a komit ær · huar thæt helzt ligger eller liggia kan i Swea rike medh allum therra tillaghum · wato ok thørro · jnnan gardh ok wtan · næær ok fierran · ok allum jngieldum · affgielddum ok

rææth som thær aff gaar · ok aff ganga magho · i huario thæt helzt wara kan · til then dagh · at archebiscopin aff Vpsalum · ok andre biskopa · ok rikesins raadh · først til saman kunno koma nærwarende werdhelikum fadher · biskop Niclisse aff Lincøpunge · Til huilikin dagh iak binder mik widher hedher sannindh ok æro ok mina cristna troo at koma · ok ena prowento jnnan Lyncøpungs kirkio · endelika aff mino godze at gøra · fore mik ok alla mina følghiara the som medh mik waro · tha biscoppp Gotzskalk slaghin war · Gudh hans siæl hafui · fore thæs sama biscops Gotzscalks siæl · Ok thetta skal iak widher sannindh ok godha tro som sakt ær · wtan alla geensegn ok hinder vppa thæn fornempda dagh fulkompna ok gøra · epter vilia ok segn · fornempda archebiscopsins · biscopa · ok ærlika manna herra Karls aff Thøptum · herra Bendictz Philippusson riddara · Bo Ionssons rikesins drotzsta i Swerike · ok andra godhra manna · som fornempde biscoppp Nicliss aff Lyncøpunge ther ofuer hafua wil · ok ther til nempna ·/ Kan thæt ok swa henda at Gudh wil mik kalla aff thesse wæruuldinne ok iak dødher blifuar jnnan thæn fornempda dagh · tha skal kirkian aff Lyncøpunge · thæt mith fornempda godz ok alt annat mith fædherne ok mødherne · kope^c godz ok afls godz · frilika ok frælslika nyuta · ok behalda til thæn dagh at mine arfua epter mik hafua the prowentona gioort jnnan kirkionne i Lyncøpunge · epter therra godhra herra ok manna segn · som før sakt ær · Fframledis iak fornempde Mattiss Gøzstaffson · ok wi Johan wamme Loo · Kyla Henriksson, Henrik Withowet / Wilhelm Thorlefson · Lasse Ranasson · ok Abraham Dansson · lofuum thæt at wi skulum kirkionne i Lyncøpunge ¹-næær staa¹ medh herra Vicka van Vitzen ok andrum godhum mannom^d · at Gyse van Helpte a sins brodhers wegna Kortz van Helpte · hafuer forlikat ok forsonat vm hesta ok hafuor · ok alt annat som thæs Kortz thiænera misto · tha biscopin slaghin wardh · ok wm al annor stykke · som lyp² mellom thæs sama Kortz ok hans thiænera a ena sidhona · ok mellom waar ok alla andra som medh oss waro at biscopin slaghin wardh a andra sidhona · ok lofuadhe^e at ther aldre^f meer ofuer kiæras skal · Til alla thessa fornempda stykke fulbyrdh ok vitnilsse · sætar iak fornempde Mattis Gøzstafson mith jncigle fore thetta breff / huilikt som gifuit ær i Lyncøpunge anno Dominj Millesimo ccclxxsexto · feria quinta proxima ante festum beate Lucie virginis.

På baksidan (med en 1500-talshand): Mattie Gøstaffssons promissio facta episcopo Lincopensi coram prelati regni. Nota^g, quod hec facit pro interfectione episcopi Gotscalcj.

Sigill: runt av brunt vax, diameter 2,6 cm, omskriften sliten (heraldiskt sigill; jfr SMV I, s. 128): S' Mathie · G[...] · stafson.

^aFörsta bokstaven felaktigt påbörjad som ett h; möjligen kan skrivaren ha avsett att skriva ordet han men genast rättat sig. ^bÄndrat från afflz; jfr skrivningen afls längre ned i brevet. ^cSå för väntat köpe. ^dEventuellt har i detta sammanhang några ord bortfallit vid avskrivning från koncept (jfr regest). ^elof uadhe utan avstävningstecken vid radskifte. ^fBokstaven l efter rättelse. ^gTroligen skall det förkortade ordet läsas så; nt med överliggande förkortningstecken ms.

¹⁻¹För betydelsen 'bistå' se Söderwall: när standa 2 (med enda belägg från detta brev) och standa när. Här har sammanhanget tolkats så att det i den efterföljande att-satsen ("at Gyse ...") preciseras hur detta bistånd skall ske. ²Betydelsen osäker; ordet har i regesten återgivits med 'förevarit'; jfr Söderwall: löpa 8 med föreslagen betydelse 'förefalla?', endast belagd i detta brev.